ZARAFET ÇAĞI ROKOKO VE RESİMLERİYLE JEAN HONORE FRAGONARD ¹

THE AGE OF GRACE, ROCOCO AND JEAN-HONORE FRAGONARD WITH HIS ARTWORKS

Pelin AVŞAR KARABAŞ¹, Esra BÜTÜN²

¹ *Dumlupınar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, Kütahya / Türkiye*

² *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Anasanat Dalı, Kütahya / Türkiye*

ORCID ID: 0000-0001-7280-5308¹, 0000-0001-6335-1762²

Öz: Araştırmada ünlü Rokoko sanatçısı Jean Honore Fragonard 'ın sanat anlayışı hakkında bilgiler verilmiştir. **Amaç:** Jean Honore Fragonard'ın Rokoko uslubunda ortaya koyduğu eserlerinden bir kısmını retrospektif olarak inceleyerek yorumlamak amaçlanmıştır. **Yöntem:** Nitel bir çalışma olan bu araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. **Bulgular:** Barok'a tepki olarak 18.Yüzyıl başlarında Fransa'da ortaya çıkan Rokoko, süslemeci ve bezemeci bir anlayışla, incelikli gösterişin ön plana çıkarıldığı, simetrik kompozisyonların tercih edildiği heyecan verici ve zarif temsilleriyle farkındalık yaratan bir akımdır. Barok'taki gibi süslemeci yapısıyla dikkat çeken benzerliklere sahip olmasıyla birlikte, çoğunlukla yumuşak dairesel çizgilerin kullanılması ve süslemelerin adeta bir nakış gibi işlenircesine detaycı bir tutumla çalışılması yönleriyle farklılıklar göstermektedir. Resim sanatının yanı sıra; mimaride iç ve dış mekanlarda da uygulanan örneklerle geliştirilen bu anlayış, özellikle ele alınan konular ve eğlenceli, ışıltılı, kolay anlaşılır, duygusal, romantik ve renkli anlatımlarıyla dikkat çekmektedir. Antoine-Watteau, François Boucher ve Jean Honore Fragonard Rokoko döneminin en ünlü sanatçıları arasındadır. **Sonuç:** Genellikle yüksek sınıftan özel müşterilerin siparişlerini yapan sanatçı, neşeli yapıtlarıyla Rokoko ruhunu açığa çıkaran tutkulu görüntüleri aktaran zarif kompozisyonları ile tanınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rokoko, Jean Honore Fragonard, Antoine Watteau, François Boucher

Abstract: In this research information about the artistic understanding of the famous Rococo artist Jean Honore Fragonard is given **Aim:** In this study, it was tried to examine and interpret some of Jean Honore Fragonard's artworks in Rococo style retrospectively. **Method:** This research is conducted in the screening model. **Results:** In response to the Baroque, Rococo, which emerged in France in the early 18th century, is a movement that creates awareness with exciting and elegant representations in which symmetrical compositions are preferred, with a subtle showdown in the foreground and with an ornamental and decorator understanding. Besides the notable similarities with the ornamental style of Baroque and Rococo, they often show differences in the use of soft circular lines and the fact that the ornaments are used with attentively and carefully detailed attitude. In addition to the art of painting, this understanding, improved with the examples applied in architecture both inside and outside, attracts attention with especially its subjects and funny, sparkling, easily understandable, emotional, romantic and colorful expressions. Antoine Watteau, François Boucher and Jean Honore Fragonard are among the most famous artists of the Rococo era. **Conclusion:** The artist, who usually paints the special requests of urban nobility, is known for his exquisite compositions that convey passionate images and reveal the Rococo spirit with his cheerful creations.

Key Words: Rococo, Jean Honore Fragonard, Antoine Watteau, François Boucher

Doi: 10.17365/TMD.2017.2.4

- (1) *Sorumlu Yazar: Pelin AVŞAR KARABAŞ, Dumlupınar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, Kütahya / Türkiye, pelinavsar19@hotmail.com, Geliş Tarihi / Received: 17.03.2017 Düzeltme Tarihi / Kabul Tarihi / Accepted: 11.07.2017 Makalenin Türü: Type of article (Araştırma – İnceleme / Research Review) Çıkar Çatışması / Conflict of Interest: Yok / None “Etik Kurul Raporu Yok – No Ethics Committee Report*

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

GİRİŞ

Resim sanatının Rönesans dönemindeki yükselişinin üzerine, Barok dönemde gelişen resim üslubu dünya sanat tarihinde kendine önemli bir yer edinmiş; Barok sanatın ihtişamlı ifadesi, beraberinde dramatik bir üslup geliştirmiştir. Barok sanatındaki figürlerin yüz ifadelerine yansıyan dokunaklılık ve figürlere verilen hareketlilik Rönesans'taki durağan kompozisyonları kırmış ve lokal ışıklar

altında iç ve dış mekanlarda kurgulanmıştır. Barok dönemin kasvetli ifadeleri zamanla kendini gündelik hayatın getirdikleri ile meşgul insan ifadelerine dönüşmüş, fakat resimsel büyüünden hiçbir şey kaybetmemiştir. Barok dönem içerisinde Hollanda'da ortaya çıkan ve iç mekamlardaki günlük hayatı betimleyen ve "Garne", "Tür" ya da "Janr" olarak bilinen resim çeşidinin, ele aldığı konular bakımından günlük yaşam kesitleriyle resim sanatında farklılık oluşturduğu düşünülmektedir.

Görsel 1. Johannes Vermeer. Süt Döken Kadın, 45,5x41 cm, 1658-1661

Johannes Vermeer'in günlük hayatın sahnelerinden seçtiği kesitlerde olduğu gibi Barok dönem içerisinde de üslupsal yeniliklerden

bahsetmek mümkündür. Kendinden sonra gelecek olan Rokoko'nun ifadelerinde de bunun gibi temel bazı farklılıklar bulunmaktadır.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Bu farklılıklardan belirgin olarak ön plana çıkanlar; iç mekanlardan dış mekanlara değişen arka plan ve anlatılan öykünün içeriğidir. Rokoko'nun yine günlük hayatın sahnelerinden esinlendiği fakat bunun için yorucu ve kasvetli sahneler seçmek yerine, canlandırıcı renkli öyküler betimlemeyi tercih ettiği, özellikle kadın figürlerinde ise belirgin bir zarafet etkisi yaratmaya odaklandığı söylenebilir.

Rokoko üslubu Barok'a karşı bir tepki olarak gelişmiş ve bu tarzı benimseyen sanatçılar

aristokratik zümre için çalışıp benzer temaları ele alsalar da Barok sanatın aşırı gösterişini ve heybetini bir kenara bırakmışlardır. Fransa'da Rokoko, Jean Antoine Watteau (1648-1721), François Boucher (1703-70) ve Jean Honore Fragonard (1732-1806) olmak üzere 3 sanatçı tarafından şekillendirilirken; İtalya'da, Giambattista Tiepolo'nun (1696-1770) freskleriyle ilişkilendirilmiştir. Almanya, Avusturya ve İngiltere'de ise Rokoko ruhu, daha ziyade mimaride ve dekoratif sanatlarda ifade bulmuştur (Zaczek, 2012:250).

Görsel 2. Antonie Watteau. Kythira Adasına Doğru Yola Çıkış, 129x194cm, 1717

Rokoko dönemi resimlerinde; mutluluğa gölge düşürülecek her şeyden kaçınılmış hastalık, ihtiyarlık ve ölüm gibi kaçınılmayacak gerçekler bile unutulmaya çalışılmıştır. Bu dönemde özel yaşama daha çok önem verilmiş, soylular tarafından daha rahat yaşama

düşüncesiyle, Paris'te küçük saraylar inşa ettirilmiş ve bu sarayların dış görünüşünden çok iç dekorasyonunda göze hoş görünen ve rahat bir atmosfer sağlayan anlayışıyla Rokoko tarzı ile dekore edilmiştir. (İpşiroğlu ve İpşiroğlu, 2012:145-146).

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Kentsoyluların bu yeni geliştirdikleri mekânlar içerisinde görmek istedikleri sahneler Rokoko'nun ortaya çıkmasında ve gelişmesinde büyük rol oynamıştır. Canlı renklerle uygulanan ve konu seçimi açısından Barok döneme nazaran daha anlık betimlemeler

yapmış olan Rokoko'nun, aristokrat çevrenin ilgi odağı haline gelmesi ve onların talepleri üzerine gelişmiş olmasının sebebinin betimlemelerin anlık olaylara yönelik düzenlenmesinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Görsel 3. François Boucher. Madame de Pompadour, 1756

Aldıkları eğitim dolayısıyla sahip oldukları kültürü her fırsatta göstermeye çalışan aristokratlar, verdikleri siparişlerde de bu faktörü göz önüne almışlardır. Duvarlarını süsleyecek eserlerin entelektüel birikimlerinin bir göstergesi olmasını isteyen kent soylular, Yunan mitolojisine ait tanrı ve öyküleri biliyor olmanın avantajını yaşamak istemişler ve siparişlerinin konularını bunlarla bağlantılı olarak geliştirmişlerdir. Kendi resimlerinin yapılması için verdikleri siparişlerde dahi,

mitolojinin eğlenceli yüzü olan tanrıların ve onların hikayelerinin eserlerde yer alan plastik sanat unsurlarıyla desteklenmesini ve görkemli yaşamlarının gerek arka planda bulunan zenginlik belirtisi nesneler, gerekse gösterişli kıyafetler ile vurgulanmasını istemişlerdir. Her türlü ihtişama yeni heyecanlar katan Rokoko, değişen toplumsal yaşamdaki zevkleri başta iç mekan dekorasyonları olmak üzere sanatta da uygulamıştır. Üslubunun ortaya çıktığı ve gelişmeye başladığı 18.yüz-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

yılın başlarına bakıldığında; kent soyluların, saray hayatını kendi hayatlarına taşıma çabaları sonucu ortaya çıkmış şehir otellerinin dekorasyon ve bezemelerinde de Rokoko üslubundan beslenildiği fark edilebilir.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, Jean Honore Fragonard'ın Rokoko üslubunda ortaya koyduğu eserler arasından, kronolojik olarak rastgele örneklem yöntemi ile seçilen çalışmalarını inceleyerek yorumlamaktır.

KAPSAM

Bu araştırma Rokoko döneminin ünlü sanatçısı Jean Honore Fragonard'ın duygu ve neşenin öne çıktığı incelikli eserlerinden yola çıkılarak oluşturulmuştur. Sanatçının eserleri gerçekleştirildiği tarih sıralaması göz önünde bulundurularak; içerik, tema, kullanılan malzeme, anlam ve iletilmek istenen mesajlar kapsamında retrospektif olarak incelenmiştir. Araştırmanın kuramsal çerçevesi ve elde edilen bulgularının; Fragonard'ın sanatsal bakışı ve özgün yorumu konularında çalışan diğer araştırmacılara yol gösterici önemli bir literatür niteliği taşıması sebebiyle oldukça katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma nitel araştırmalarda kullanılan tarama modeli seçilerek gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli tavırları, davranışları karşı-

laştırmak ve betimlemek için bir veri toplama sistemidir (Gürsaka, 2001: 135). Arseven'e (1994: 14) göre ise, belli bir zamanda olay ve olguların doğal şartları içindeki gerçek durumunu saptamak üzere, toplum evreninden seçilen bir örneklemden elde edilen verilere dayalı yapılan bir araştırma biçimi olarak tanımlanabilir. Karasar'a (2002: 77) göre tarama modeli, geçmişte ya da halen devam eden bir durumu var olan şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme ya da etkileme çabası gösterilmez.

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Jean Honore Fragonard'ın duygu ve neşeyi öne çıkardığı eserleri içerik, kullanılan malzeme, anlam ve iletilmek istenen mesajlar bakımından retrospektif olarak değerlendirildiğinde nasıldır?

KURAMSAL ÇERÇEVE

Rokoko resmi ele aldığı konular açısından, kendinden önceki sanat akımlarının dışına çıkabilmeyi başaran bir dönemdir. Bu yönüyle Rokoko, kralların veya tanrıların onları yüceltmek amacıyla resmedildiği antik çağlardan, din adamlarının ifadelerinin vücut bulduğu resimlerinin yapıldığı Geç Antik dönem ve Orta Çağ'ın dini tasvirlerinin ve mitolojik öğelerinin sıkça yer bulduğu Rönesans'ın

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

ifadelerine yenilik getirmiştir. Barok dönemin hemen ardından çıkmasına rağmen; Barok'un kasvetli renk yelpazesine tamamen uzak bir anlatım benimsemiş olduğu ve izle-

yicide canlılık uyandıran konuları ele almakla beraber bu eğlenceli tutumu renkleriyle de yansıtabilmeyi başardığı düşünülebilir.

Görsel 4. Jean Honore Fragonard. Oyun, 213 x 197 cm, 1775

Rokoko'nun iç mekan bezemelerinde ve özellikle resim sanatındaki uygulamalarında dış mekan ve doğa görünümlerinin büyüleyici etkisinin yanı sıra doğanın parlak renklerinin de yansıttığı görülmektedir. Figüratif uygulamalarla desteklenmiş zengin kompozisyonlar, dış mekanların büyüleyici atmosferi ile birleştirilerek oluşturulmuştur. Rokoko sanatında mimessisin en küçük ayrıntılarıyla ele alındığı resimlerde, Fransa'nın kırsalla-

rında yetişen bitki örtüsüne de büyük bir yer verildiği fark edilmektedir.

Fransa'nın gelişen sosyal hayatı ve birbiri ardına Versay sarayının küçük kopyaları şeklinde türemeye başlayan mimari yapıların toplumu betonlara mahkum etmesinin bir karşılığı gibi Rokoko resminde karşılaşılan peyzajlar göz alabildiğince ufka uzanan ve genellikle arka plandaki peyzajın, figürlerin önüne geçmediği kompozisyonlardır. Doğaya yaptığı

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

atıfların plana çıkan rokoko resimlerinde; şehirden sıkılmış insanların doğa görüntüleri ile buluşmaları sağlanmış ve betonların içerisinde sıkışan insanları karamsarlıktan daha olumlu bir ruh haline sevk eden güneşli açık hava kompozisyonları tercih edilmiştir. Temel estetik kuralları ile birleştiğinde Rokoko'yu Barok'tan ayıran en önemli noktalardan birisinin, eserlerde doğa tasvirlerinin yoğun olarak kullanılması olduğu düşünülebilir.

BULGULAR

Jean Honore Fragonard, 1732 yılında Fransa'nın Grasse şehrinde doğmuş dönemin başarılı sanatçılarından. Fransa'da Rokoko'nun gözde eserlerini vermiş olan sanatçı, zamanının konularını canlı ve parlak renk kullanımı ile ele almış ve yapıtlarında göz alıcı düzenlemelere yer vermiştir. Paris'e yerleşmesinin ardından 1750'de kısa bir süre için Chardin'in atölyesinde çalışmış, daha

sonra ise Boucher ile tanışmıştır. 1753-1756 Yılları arasında Carle von Loo (1705-1765) ile beraber çalışan sanatçı, 1756-1761 yılları arasında ise Roma'daki Fransız Akademisi'nde görev almıştır (Tükel, 2008:536).

1756 Yılında Fransız Akademisi'ne katılmasıyla Hubert Robert ve Saint-Non rahibi ile tanışan ve rahiple birlikte iki yıl boyunca Roma çevresinde dolaşarak, hayranlık duyduğu görünümün ve yıkılanların etkileyici taslaklarını çizen Fragonard, Paris'e döndüğünde 1765 sergisine katılarak "Coresus at Callirhoe" adlı çalışmasıyla büyük bir başarı kazanmıştır (Gökçöl, 1993:1357). Sanat eğitimi aldığı ilk yıllarda Fransa'nın hareketli sanat hayatı içerisinde Barok dönem eserlerini inceleyen Fragonard'ın, Paris'in hareketli sanat atmosferinde eserler ürettiği, yaptığı çalışmalar ve seçtiği konular ile dönemin değişmekte olan sanat algısında ise kendine önemli bir yer edindiği dile getirilebilir.

Görsel 5. Jean Honore Fragonard. Coresus at Callirhoe, 1765

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Paris'te yüksek sınıftan özel müşterilerin siparişlerini yapmaya başlayan sanatçı, uzunca bir zaman bu popülaritesini sürdürmüş, neşeli yapıtları ile Rokoko'nun şen ruhunu açığa vurmuştur. Resimlerinin belli başlı özneleri, zarif giysiler içerisindeki soylu erkekler ve kadınlar ile aristokrat aşıklardır

(Stodland,2012:282). Figür ağırlıklı resimleri ile Rokoko geleneğinin en belirgin eserlerini vermiş olan sanatçının, incelikli ve detaylı betimlemeleri ile kendince fark yaratan zarif kompozisyonlar oluşturduğundan söz edilebilir.

Görsel 6. Jean Honore Fragonard. Mutlu Aşıklar, 1760-1765

Paris'in aranan sanatçılarından biri haline gelmesi uzun sürmeyen Fragonard'ın bazı eserlerinde, ünlü sanatçılar Rubens (1577-1640) ve Rembrandt'ın (1606-1669) biçimsel etkileri sezilmektedir. Erken dönem çalışmalarında Rubens'in eserlerini andıran doğa

manzaraları ve Rembrandt'ın izlerini taşıyan figüratif uygulamalarıyla benzerlikler gösteren çalışmalara imza atan sanatçının, diğer bir yandan kısa zamanda kendi üslubunu geliştirdiği ve özgün çizgisini yakalamayı başardığı düşünülebilir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Görsel 7. Jean Honore Fragonard. Sulama Yeri, 1763-1765

En tanınmış eserlerinden birisi olan “Salıncak” isimli resminde yarattığı hoş sahne, Jean Honore Fragonard’ın akademiye henüz üye olduğu ve eserlerinin büyük övgüler almaya başladığı kariyerinin ilk yıllarında yapılan çalışmalarından birisidir. Kim olduğu bilinmeyen bir saray mensubunun siparişi üzerine ele alınan eserde; genç adam metresi ile birlikte bir resminin yapılmasını istemiştir. Erkek, ka-

dının gizli aşkı olarak, yoğun çalılıklara gizlenmiş bir halde temsil edilecek ve bir papaz kadını salıncakta sallayacaktır. Fragonard, kilise karşıtı bir ayrıntı olarak yorumlanabilecek papaz figürünü, kariyerini tehlikeye atar korkusuyla yapmak istemediği için müşterisini, papazın yerine aldatılmış bir koca figürü yapmaya ikna etmiştir (Zaczek,2012:255).

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Görsel 8. Jean Honore Fragonard. Salıncak, 1767

Fragonard'ın eserlerine genel olarak bakıldığında; izleyiciye dokunan duygunun neşe ve mutluluk olduğu söylenebilir. Arz talep çerçevesinde gelişen resimlerini incelikli üslubuyla birleştirmiş olan sanatçı, aynı zamanda zengin bir konu çeşitliliği çerçevesinde de sunmuştur. Açık hava kompozisyonlarında ince detay-

larla işlediği bitki örtüsünü plastik nesnelerle tamamlamış, iç mekan betimlemelerinde ise figürlerini neredeyse spot ışık vuruyormuş gibi yapay bir ışık kaynağı ile aydınlatmıştır. Barok üslubun izlerini taşıyan eserlerin, seçtiği konularla Rokoko üslubu ile uyum göstermekte olduğu söylenebilir.

Görsel 9. Jean Honore Fragonard. Çalıntı Öpücük, 1788

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

“Kapı Sürgüsü” isimli eser, sanatçının resimlerindeki genel romantik tavrına tezat bir şekilde şiddet duygusu uyandıran yönüyle farklılık yaratan fakat ele aldığı tutkulu aşk ilişkisi ile de sanatçının eserleriyle benzerlik gösteren dikkat çekici bir resimdir. Ortam, oldukça samimi bir buluşmayı ifade ederken; karakterlerin eylemleri, ters çevrilmiş

mobilya ve erkeğin kapı sürgüsüne uzanışı gibi detaylar nedeniyle düşmanca bir hareketi düşündürmektedir. Resimde, kompozisyonda yer alan figürlerin tiyatral duruşlarının yanı sıra ve betimlemenin melodram etkisi de oldukça güçlü bir şekilde yansıtılmıştır (Stodland, 2012:285).

Görsel 10. Jean Honore Fragonard. Kapı Sürgüsü, 1778

Dış mekân kompozisyonlarında derinlik algısını doğanın kendi seyrinde yakalamayı başarmış olan sanatçının “İlanı Aşk” isimli eserde (Görsel 11); arka planda kullanılan ağaçlar ve gökyüzü betimlemelerinin yarattığı derinlik algısının önüne yerleştirilmiş iki insan figürü ve sağ üst planda ikilinin buluşmasına tanıklık eden bir heykel bulunmaktadır. Bir çift aşkın bahçe içerisindeki heykelin

altında yaşadıkları dakikaların resmedildiği bu çalışmada sanatçının; canlılık unsurunu diri tutmak adına, doğanın görsellerinden sonuna kadar faydalandığı ve resimden izleyiciye geçen duygunun karamsarlıktan uzak olmasını sağlamak mantığıyla Rokoko üslubunun bezemeci tavrına sıkı sıkıya bağlılıkla çalıştığı görülebilmektedir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Görsel 11. Jean Honore Fragonard, İlanı Aşk, 1771

Işık ve gölge kullanımında zaman zaman Barok üslubun izlerini taşıyan eserler vermiş olan sanatçı, kurgulama şekli ile bezemeci üslubun figürler üzerindeki etkilerini irdelemiştir. Figür uygulamalarında, dönemin en

önemli özelliklerinden olan gösteriş, kompozisyon içerisinde bir bütünsellikle izleyiciye sunulmuştur. İzleyicinin talep etmiş olduğu, tutkulu görüntüler tüm gerçekliğiyle ve mükemmel ayrıntılarla aktarılmıştır.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Görsel 12. Jean Honore Fragonard, Toplantı, 1771-1773

Rokoko üslubunun bezemeci tarzını resimlerinin gelişiminde de ön plana almış olan Jean Honore Fragonard, gerek iç mekan gerekse dış mekan çalışmalarında kompozisyonlarını incelikli düşünülmüş detaylarla betimlemiş ünlü sanatçılardan birisidir. Fransız İhtilali'nin yaşandığı yıllara kadar varlığını devam ettirmiş olan Rokoko, ihtilal ile birlikte eski yönetimin sanatı olarak kabul edilmiş ve popüleritesini yitirmeye başlamıştır. Halkın çektiği acılara göz yummakla ve seçkin bir azınlığın zevklerine hizmet etmekle suçlandığı düşünülen bu sanatın, ihtilalin ardından güncelliğini kaybetmeye başladığı ve zamanla unutulmaya yüz tuttuğu söylenebilir.

SONUÇ

18.Yüzyıl başlarında Fransa'da ortaya çıkan Rokoko, süslemeci ve bezemeci bir anlayışla, incelikli gösterişin ön plana çıkarıldığı, simetrik kompozisyonların tercih edildiği heyecan verici ve zarif temsilleriyle farkındalık yaratan bir akımdır. Barok sanatına tepki olarak gündeme gelmesine rağmen; Barok'taki gibi süslemeci yapısıyla dikkat çeken benzerliklere sahip olmasıyla birlikte, çoğunlukla yumuşak dairesel çizgilerin kullanılması ve süslemelerin adeta bir nakış gibi işlenircesine detaycı bir tutumla çalışılması yönleriyle farklılıklar göstermektedir. Resim sanatının yanı sıra; mimaride iç ve dış mekanlarda da

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

uygulanan örneklerle geliştirilen bu anlayış, özellikle ele alınan konular ve eğlence, ışıltılı, kolay anlaşılır, duygusal, romantik ve renkli anlatımlarıyla dikkat çekmektedir. Genel olarak detaylı mekan kurgularına rastlanan resimlerde yer alan aristokrat yaşantı içerisindeki ihtişamlı figürler ile bir noktadan Güneş'in pırlıl pırlıl yansıdığı doğa ortamında ya da özenle döşenmiş gösterişli bir iç mekanda buluşan çiftler, akımın klasik kompozisyonlarından. Mutluluğa gölge düşürebilecek hastalık, ihtiyarlık ve ölüm gibi kaçınılmaz gerçek temalardan bile uzak durulan Rokoko'nun ele aldığı konular, kendinden önceki dönemlerin aksine toplumun bütününe değil, seçkin bir zümreye hitap edecek şekilde seçilmiştir. Aristokratların zevkleri üzerine inşa edilmiş olan Rokoko sanatı, kilise duvarlarına yapılan ve tüm halka sunulmuş olan resimlerin aksine küçük bir azınlığın beğenisine sunulmuştur. Bu bakımdan dönemin kent soylular ve sofistike isteklerine göre yönlendirilerek resmedilmiş eserler; insanların yaşam şekli, sosyal hayatı, şehrin mimarisi, modası ve doğası gibi alanlarda da fikir verebilecek anlatımlara sahiptir. Antoine Watteau (1684-1721), François Boucher (1703-1770) ve Jean Honore Fragonard (1732-1806) Rokoko döneminin en ünlü sanatçıları arasındadır. Rokoko sanatının incelikli dokusunun oluşması ve gelişmesinde büyük katkı sağlayan Fragonard, erken dönem resimlerinde Rubens'in eserlerini andıran doğa manza-

raları ve Rembrandt'ın izlerini taşıyan figüratif uygulamalarıyla benzerlikler gösteren çalışmalara imza atmış, diğer bir yandan ise kısa zamanda kendi üslubunu geliştirmiş ve özgün çizgisini ortaya koymuştur. Gerek iç, gerekse dış mekan resimlerinde; figürler ile arka planın birbirlerine uyumlarıyla birlikte, figürlerin hareketlerinde ve yüz ifadelerinde de yarattığı etkilerle kompozisyonun tamamına yönelik olarak izleyiciyi olumlu duygulara yönlendirebilmeyi ustalıkla başaran sanatçının, paletinde kullandığı canlı renkler üslubunun önemli parçalarından birisi haline gelmiştir. Kompozisyonlarında yer alan figürlerin tiyatral duruşlarının yanı sıra, betimlemelerin melodram etkisinin de oldukça güçlü bir şekilde yansıtıldığı hissedilmektedir. Rokoko üslubunun bezemeci tavrına sıkı sıkıya bağlılıkla çalışan sanatçı; genellikle yüksek sınıftan özel müşterilerin siparişlerini yapmış, uzunca bir zaman popülaritesini sürdürmüş, neşeli yapıtları ile Rokoko'nun ruhunu açığa çıkaran ve izleyici tarafından talep edilen tutkulu görüntüleri tüm gerçekliğiyle aktaran zarif kompozisyonlar oluşturmuştur.

ÖNERİLER

Jean Honore Fragonard'ın eserlerinden öne çıkan örnekler derlenerek; içerik, tema, kullanılan malzeme, anlam ve iletilmek istenen mesajlar kapsamında incelenip yorumlanmak suretiyle yeni bir araştırma yapılması literatüre katkı sağlayacaktır. Ayrıca Jean Honore

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Fragonard'ın eserlerinin sosyolojik, psikolojik, tarihsel ve felsefi açılardan ele alınarak irdelenmesi de literatüre katkı sağlayacağı düşünülen farklı bir araştırma konusu olacaktır.

KAYNAKÇA

FISCHER, E., (2013). Sanatın Gerekliliği, Sözcükler Yayınları, III. Basım, İstanbul

GÖKÇÖL, T., (1993). Gelişim Hachette Alfabetik Genel Kültür Ansiklopedisi, İnterpress Basım Ve Yayıncılık, C.4, Paris.

GÜRSAKAL, N., (2001). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa

İPŞİROĞLU, N., İPŞİROĞLU, M., (2012). Sanatın Tarihi. Hayalperest Yayınevi, İstanbul

KARASAR, N., (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayıncılık, Ankara

RONA, Z., (2008). Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, 2. Basım, C.III, İstanbul

STODLAND, I., (2012). Sanat, Ntv Yayınları, İstanbul

TÜKEL, U., (2008). Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, C.I, İstanbul

ZACZEK, I., (2012). Sanatın Tüm Öyküsü, Hayalperest Yayınevi, İstanbul

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Along with the rise of the art in the Renaissance Period, the painting style emerged during the Baroque period has an important role in the history of art and the glorious expression of Baroque art has given rise to a dramatic style with it. The emotional expressions and the mobility in the figures in the Baroque art have weakened the stationary compositions from the Renaissance and they have been fictionalized indoor and outdoor under local lights. The bleak expressions of the Baroque period have gradually turned into expressions of the ones dealing with the daily life, but have lost nothing from its pictorial magic. The type of painting known as “garne” and “janr” which has described indoor daily life during the Baroque period in Netherlands, is one of the changes that allow the art of painting to continue with the contribution of differences in daily life. As can be understood from the artworks of famous artists such as Johannes Vermeer or Pieter Bruegel who have selected the stages of daily life, during the Baroque period, it is possible to mention the innovations in terms of the themes such as inside of houses, market places and streets. For this reason, stylistic innovations that continued to develop during the Baroque period were also the main reason for some changes in the way that would lead to the emergence of new movements. In response to the Baroque, Rococo, which emerged in France in the early 18th century, is a movement that creates awareness with exciting and elegant representations in which symmetrical compositions are preferred, with a subtle showdown in the foreground and with an ornamental and decorator understanding. Despite coming up as a reaction to the Baroque Art, besides the notable similarities with the ornamental style of Baroque and Rococo, they often show differences in the use of soft circular lines and the fact that the ornaments are used with attentively and carefully detailed attitude. While Rococo was shaped by three artists Jean Antoine Watteau (1648-1721), François Boucher (1703-70) and Jean Honore Fragonard (1732-1806) in France, it was associated with the frescoes of Giambattista Tiepolo (1696-1770) in Italy, and in Germany, Austria and England it was featured mostly with the architectural and decorative arts. In addition to the art of painting, this understanding, improved with the examples applied in architecture both inside and outside, attracts attention with especially its subjects and funny, sparkling, easily understandable, emotional, romantic and colorful expressions. The couples who meet in a beautifully furnished interior or in a natural environment where the sun shines from one spot and the magnificent figures in the aristocratic life in the paintings are the classical compositions of this movement. Rococo’s

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

subjects, which have been avoided even from inevitable real themes that may shadow happiness such as diseases, old age and death, appeal to a distinguished class rather than to society unlike previous movements. Rococo Movement has gone along with the pleasures of the Aristocrats and contrary to the artworks painted on the church walls and presented to the whole public, it was presented to a small minority. In this respect, the artworks portrayed according to the urban nobility and their sophisticated wishes of the era have narratives that can give ideas to people in the way of life, social life, urban architecture, fashion and nature. Antoine Watteau (1684-1721), François Boucher (1703-1770) and Jean Honore Fragonard (1732-1806) are among the most famous artists of the Rococo era. **Aim:** In this study, it was tried to examine and interpret some of Jean Honore Fragonard's artworks in Rococo style retrospectively. **Method:** This research is in the screening model in which the characteristics of Rococo art are described and the artists of the period are examined by giving examples from the artworks of Jean Honore Fragonard's style. **Findings and Results:** The unique examples of Fragonard's art, which made a great contribution to the formation and development of the Rococo movement, have undertaken a great role in understanding and spreading the movement. The artist, who was admitted to the French Academy at an early age, developed his works in Italy and after returning to Paris, by accepting special requests from urban nobility he became an artist sought after in the French art environment. In his early paintings, he painted artworks that showed similarities with the figurative works of Rembrandt and the nature scenes resembling the works of Rubens. On the other hand, he soon developed his own style and revealed his original line. The vivid colors he used on his palette became one of the important parts of the style and both the indoor and outdoor works, the artist masterfully succeeded in directing the viewer to positive emotions towards the complete composition with the effects he created in the movements and face expressions of the figures with the harmony of the figures and the background. In addition to the theatrical postures of his figures in the composition, the melodramatic effect of the depictions is reflected in a very strong way. It can be said that the artist has worked closely with the Rococo style's ornamental understanding with the sense of taking advantage of nature and keeping the emotion that passes in the pictures completely away from the pessimism. For a long time, the artist has continued to be popular and created elegant compositions that reveal Rococo's soulful spirit with his joyful artworks and convey the passionate images demanded by the audience. Jean Honore Fragonard is one of the famous artists who described his both indoor and outdoor compositions with subtle thoughtful details and took the ornamental style of the Rococo Movement to the forefront in his paintings. Rococo continued to exist until the beginning of the French Revolution and, with the

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos 2017 Sayı: 11 Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF DESIGN AND ARCHITECTURE

May / June / July / August 2017 Issue: 11 Summer Time

ID:176 K:23

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

revolution, was recognized as the art of the old administration and lost its popularity. Rococo art, accused of pretending not to see the public suffering and just serving the pleasures of an elite few, has lost its update after the revolution and has been forgotten over time.